

Вознюк О. М.,

канд. пед. наук, доцент,

Національна академія сухопутних

військ імені гетьмана Петра

Сагайдачного, м. Львів

Кирик Ю. А.,

викладач кафедри іноземних

мов та військового перекладу,

Національна академія сухопутних

військ імені гетьмана Петра

Сагайдачного, м. Львів

УДК 355.23:81'27:378

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250715.07>

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ У ВВНЗ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Сучасні геополітичні реалії та інтеграційні процеси, що охопили Україну, особливо в контексті прагнення до членства в НАТО, вимагають кардинальних змін у системі військової освіти. Одним із ключових аспектів цих змін є **іншомовна підготовка курсантів** у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ). Це вже не просто додаткова навичка, а стратегічна необхідність, що має багатогранний вплив на боєздатність Збройних Сил України, її інтеграцію у світову систему безпеки та загальний розвиток військової освіти.

Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що інтеграція сучасних методик іншомовної підготовки у військових структурах сприяє підвищенню оперативної сумісності та ефективності спільних операцій. Зокрема, країни-члени НАТО активно використовують комунікативні підходи, стимуляційні технології та змішані форми навчання для розвитку мовних навичок військовослужбовців.

Удосконалення іншомовної підготовки військовослужбовців ЗС України базується на аналізі чинного законодавства України, стратегічних документів Міністерства оборони України (МОУ) та міжнародних нормативних актів.

Згідно з Концепцією військової кадрової політики в системі МОУ на період до 2028 року, затвердженою наказом МОУ від 29 січня 2024 року, передбачено формування системи підготовки військових кадрів, здатних ефективно взаємодіяти з міжнародними партнерами [1, с. 228].

1. Іншомовна підготовка як ключовий фактор інтеграції до НАТО

Прагнення України до членства в **НАТО** є одним з пріоритетів зовнішньої політики та безпеки. Цей курс вимагає не лише сумісності озброєння та

військової техніки, але й, що не менш важливо, **оперативної сумісності та взаєморозуміння** на всіх рівнях: від тактичного до стратегічного. Саме тут іншомовна підготовка відіграє вирішальну роль:

- **Комунікація та взаємодія:** Знання англійської мови (як основної мови НАТО) є абсолютною вимогою для ефективної комунікації під час спільних навчань, миротворчих операцій, планування та проведення багатонаціональних місій. Курсанти, які володіють іноземною мовою, зможуть вільно обмінюватися інформацією, отримувати накази, координувати дії та розуміти контекст військових операцій з партнерами по Альянсу.

- **Доступ до інформації та стандартів:** Значна частина військової доктрини, статутів, стандартів (STANAG), новітніх розробок та навчальних матеріалів НАТО викладена англійською мовою. Курсанти, які володіють нею, отримують прямий доступ до цих знань, що дозволяє їм швидше засвоювати передовий досвід, адаптувати його до українських реалій та ефективно впроваджувати стандарти Альянсу. Це прискорює процес трансформації українського війська.

- **Участь у міжнародних програмах:** Володіння іноземною мовою відкриває двері для участі курсантів у міжнародних програмах обміну, стажуваннях, курсах підвищення кваліфікації за кордоном. Такий досвід не лише поглиблює їхні професійні знання, але й сприяє формуванню ширшого світогляду, розумінню багатокультурного середовища та специфіки військових культур різних країн.

2. Вплив на розвиток військової освіти України

Іншомовна підготовка не просто "доповнює" військову освіту, вона її трансформує та модернізує:

- **Модернізація навчальних програм:** Впровадження іншомовної підготовки стимулює ВВНЗ до перегляду та оновлення навчальних програм, включення до них новітніх методик викладання, аутентичних матеріалів та кейсів з міжнародної практики. Це сприяє відходу від застарілих методик та наближенню до стандартів провідних військових академій світу.

- **Розвиток викладацького складу:** Викладачі іноземних мов та профільних дисциплін у ВВНЗ змушені постійно підвищувати свій рівень володіння іноземною мовою та знання військової термінології. Це сприяє їхньому професійному зростанню, а також залученню до міжнародних проєктів та наукових досліджень.

- **Формування нової генерації офіцерів:** Випускники ВВНЗ, які володіють іноземною мовою, є більш конкурентоспроможними та затребуваними. Вони здатні ефективніше працювати в міжнародних штабах, на багатонаціональних навчаннях, представляти Україну на міжнародній арені, тим самим підвищуючи престиж української армії.

= **Зміцнення науково-дослідного потенціалу:** Доступ до іноземних наукових публікацій, участь у міжнародних конференціях та спільних дослідницьких проєктах сприяють розвитку військової науки в Україні, інтеграції її у світовий науковий простір.

3. Патріотична складова іншомовної підготовки

Разом із тим, національно-патріотичне виховання не повинно прищеплювати ідеї культурного імперіалізму, тобто способу споглядання світу лише очима власної культури. За основу покладаємо ідею об'єднання різних народів, національних та етнічних груп, які проживають на території України, довкола ідеї української державності, українського громадянства, що виступають загальними надбаннями, забезпечують їхній всебічний соціальний та культурний розвиток. Українська держава заперечує будь-які форми дискримінації, підтримуючи всі мови і культури, що зазнали такої дискримінації в періоди колоніальної залежності України [2, с. 7].

На перший погляд може здатися, що іншомовна підготовка відірвана від **патріотичної складової**. Проте, це не так. Насправді, вона посилює патріотизм курсантів через:

- **Представництво України:** Володіння іноземною мовою дає курсанту можливість гідно представляти Україну на міжнародній арені, доносити правду про нашу історію, культуру, сучасну боротьбу. Він стає "голосом" своєї держави, що посилює почуття відповідальності та гордості.

- **Захист національних інтересів:** Уміння ефективно комунікувати з партнерами, розуміти їхні позиції та аргументувати власну, є критично важливим для захисту національних інтересів України в міжнародних військово-політичних процесах. Це прямий вияв патріотизму в глобальному вимірі.

- **Засвоєння передового досвіду для захисту Вітчизни:** Навчання та обмін досвідом з іноземними партнерами дозволяє курсантам отримати знання та навички, які безпосередньо спрямовані на підвищення обороноздатності України, на ефективніший захист її суверенітету та територіальної цілісності. Це практичний патріотизм.

- **Формування "нової еліти":** Курсанти, які поєднують високий рівень професіоналізму, володіння іноземною мовою та глибоке розуміння національних інтересів, стають основою нової військової еліти, здатної захищати Україну в умовах сучасних викликів.

4. Виховний аспект іншомовної підготовки

Іншомовна підготовка має значний **виховний аспект**, що виходить за межі суто лінгвістичних навичок:

- **Розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей:** Вивчення іноземної мови, особливо в контексті військової термінології та міжнародних

документів, вимагає від курсантів глибокого аналізу інформації, порівняння різних підходів та формування власної думки. Це сприяє розвитку критичного мислення, що є вкрай важливим для сучасного офіцера.

- **Формування міжкультурної компетенції:** Взаємодія з носіями мови та вивчення іноземних військових культур сприяє розвитку толерантності, емпатії та розуміння різноманіття. Це важливий елемент для роботи в багатонаціональному середовищі та формування лідерських якостей.

- **Підвищення самодисципліни та наполегливості:** Вивчення іноземної мови є тривалим і вимагає постійної праці та самодисципліни. Успіхи у вивченні мови сприяють підвищенню самооцінки курсанта та формують у нього віру у власні сили, що є важливим для військовослужбовця.

- **Розширення світогляду:** Доступ до іноземних джерел інформації, культури та історії розширює кругозір курсантів, дозволяє їм краще розуміти глобальні процеси, політичні та військові стратегії різних країн, що є безцінним для формування стратегічного мислення.

Висновок. Іншомовна підготовка курсантів у ВВНЗ є невід'ємною складовою сучасної військової освіти в Україні. Вона є не просто даниною часу чи модною тенденцією, а стратегічною необхідністю, що безпосередньо впливає на боєздатність Збройних Сил, їхню здатність ефективно взаємодіяти з партнерами по НАТО, а також на загальний розвиток військової освіти. Через посилення комунікаційних можливостей, доступ до знань, розвиток міжкультурної компетенції, а також зміцнення патріотичної складової та виховного аспекту, іншомовна підготовка формує нову генерацію українських офіцерів – професіоналів, лідерів та справжніх патріотів, здатних ефективно захищати Україну в умовах глобальних викликів. Інвестиції в іншомовну підготовку – це інвестиції в майбутнє Збройних Сил України та її безпеки.

Список використаних джерел

1. Семенко О., Гуровський В., Семененко Л., Ромашина З., Мороз І. (2025). Трансформація системи іншомовної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України як стратегічний чинник посилення оборонної взаємодії з країнами НАТО у контексті можливої миротворчої місії в Україні / *Social Development and Security*, Vol. 15, No. 1. 2025. С. 228.

2. Національно-патріотична підготовка особового складу Збройних Сил України / М. В. Герасименко, В. В. Мараєва, О. А. Мацагор та ін. / За заг. ред. Н. А. Агаєва. — Київ: Вид. дім "СКІФ". 2023. 180 с.